

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾

z dnia ..... 2011 r.

w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych²⁾

Na podstawie art. 118 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr ..., poz. ...) zarządza się, co następuje:

Rozdział I

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) kryteria oceny zagrożeń naturalnych: tąpnięciami, metanowego, wyrzutami gazów i skał, wybuchem pyłu węglowego, klimatycznego, wodnego, osuwiskowego, erupcyjnego, siarkowodorowego, substancjami promieniotwórczymi, zależnie od rodzaju kopaliny, natężenia zagrożeń, przestrzeni występowania zagrożeń oraz rodzaju zakładu górniczego;
- 2) dokumentację, w oparciu o którą dokonuje się zaliczeń złóż, pokładów, wyrobisk, ich części oraz innych przestrzeni w zakładach górniczych do poszczególnych stopni, kategorii lub klas zagrożeń, inną niż wyniki badań przeprowadzonych przez rzeczoznawcę do spraw ruchu zakładu górniczego oraz opinia tego rzeczoznawcy;
- 3) przypadki, w których zaliczeń, o których mowa w pkt 2, dokonuje się także w oparciu o dokumentację, o której mowa w pkt 2.

Rozdział 2

Zagrożenie tąpnięciami

§ 2. 1. Zagrożenie tąpnięciami powstaje, jeżeli w górotworze skłonnym do tępnięć istnieje możliwość zaistnienia wstrząsu górotworu, odprężenia w wyrobisku górniczym, zwanym dalej „wyrobiskiem”, lub tąpnięcia w wyrobisku, w rezultacie zaistnienia niekorzystnych warunków górniczo-geologicznych w wyrobisku lub w jego otoczeniu.

2. Górotworem skłonnym do tępnięć jest górotwór, w którym istnieje możliwość kumulowania energii i jej nagłego wyładowania w momencie zmiany lub zniszczenia jego struktury.

3. Wstrząsem górotworu jest wyładowanie energii skumulowanej w górotworze, objawiające się drganiami górotworu, powietrzną falą uderzeniową oraz zjawiskami akustycznymi, niepowodujące pogorszenia funkcjonalności wyrobiska lub wyrobisk oraz bezpieczeństwa ich użytkowania.

4. Odprężeniem w wyrobisku, zwanym dalej „odprężeniem”, jest zjawisko dynamiczne spowodowane wstrząsem górotworu, w wyniku którego wyrobisko lub jego część uległo uszkodzeniu w stopniu niepowodującym lub powodującym nieznaczną utratę jego funkcjonalności lub nieznaczące pogorszenie bezpieczeństwa jego użytkowania.

5. Tąpnięciem w wyrobisku, zwanym dalej „tąpnięciem”, jest zjawisko dynamiczne spowodowane wstrząsem górotworu, w wyniku którego wyrobisko lub jego część uległo zniszczeniu lub uszkodzeniu, powodującym całkowitą albo znaczną utratę jego funkcjonalności lub całkowite albo znaczne pogorszenie bezpieczeństwa jego użytkowania.

§ 3. 1. W podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny zaliczeniu do jednego z dwóch stopni zagrożenia tąpnięciami podlegają pokłady lub ich części.

2. Do I stopnia zagrożenia tąpnięciami zalicza się pokłady lub ich części zalegające w górotworze skłonnym do tępów, jeżeli:

1) dokonano odprężenia pokładu lub jego części:

- a) przez wybranie pokładu odprężającego lub jego warstwy z zawalem stropu w odległości nie większej niż 50 m pod pokładem odprężanym lub 20 m nad tym pokładem, lub
- b) przez wybranie pokładu odprężającego lub jego warstwy z podszatką hydrauliczną w odległości nie większej niż 30 m pod pokładem odprężanym lub 15 m nad tym pokładem, lub
- c) w przypadku grubego pokładu — przez pełne wybranie warstwy tego pokładu — a po dokonaniu tego odprężenia nie zaistniało tąpnięcie, albo
- d) nie zachowując parametrów określonych w lit. a—c, ale wyniki badań geofizycznych oraz opinia rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego, zwanego dalej „rzeczoznawcą”, uzasadniają takie zaliczenie w związku z istniejącymi warunkami geologiczno-górnictwymi oraz własnościami geomechanicznymi pokładu oraz skał otaczających, albo

2) nie dokonano odprężenia pokładu lub jego części, ale wyniki badań i opinia rzeczoznawcy uzasadniają takie zaliczenie w związku z istniejącymi warunkami geologiczno-górnictwymi oraz własnościami geomechanicznymi pokładu oraz skał otaczających.

3. Odprężeniem pokładu lub jego części jest dokonanie takich zabiegów technicznych w tej partii pokładu lub w jego sąsiedztwie, w szczególności eksploatacji sąsiednich pokładów, których skutkiem jest pozbowienie tej partii pokładu zdolności do kumulowania energii lub obniżenie tej zdolności.

4. Skuteczność odprężenia, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 lit. a—c, jest potwierdzana badaniami geofizycznymi z częstotliwością określoną przez kierownika ruchu zakładu górniczego na podstawie opinii kołnierzowego zespołu do spraw tępów.

5. Do II stopnia zagrożenia tąpnięciami zalicza się pokłady lub ich części zalegające w górotworze skłonnym do tępów, w których:

- 1) nie dokonano odprężenia w sposób określony w ust. 2 pkt 1, lub
- 2) zaistniało tąpnięcie.

§ 4. 1. W podziemnych zakładach górniczych wydobywających rudy miedzi zaliczeniu do jednego z dwóch stopni zagrożenia tąpnięciami podlegają złoża lub ich części.

2. Do I stopnia zagrożenia tąpnięciami zalicza się złoża lub ich części zbudowane ze skał skłonnych do tępów, przy uwzględnieniu klas stropu i klas spągu określonych w opinii rzeczoznawcy, jeżeli w okresie ich nieprzerwanej eksploatacji w niezmiennych warunkach geologiczno-górnictwowych nie zaistniało tąpnięcie lub zaistniał wstrząs górotworu o energii nie większej niż $1 \cdot 10^7$ J, zlokalizowany w rejonie frontu rozcinki lub w odległości do 400 m przed tym frontem.

3. Do II stopnia zagrożenia tąpnięciami zalicza się złoża lub ich części zbudowane ze skał skłonnych do tępów, przy uwzględnieniu klas stropu i klas spągu określonych w opinii rzeczoznawcy, jeżeli w okresie ostatnich 2 lat ich nieprzerwanej eksploatacji w niezmiennych warunkach geologiczno-górnictwowych zaistniało tąpnięcie lub zaistniał wstrząs górotworu o energii większej niż $1 \cdot 10^7$ J, zlokalizowany w rejonie frontu rozcinki lub w odległości do 400 m przed tym frontem.

4. Skalami skłonnymi do tąpnięć, o których mowa w ust. 2 i 3, są skały, w których jest możliwe kumulowanie się energii i jej nagłe wyładowanie w momencie zmiany lub zniszczenia ich struktury.

§ 5. Dokumentacja, na podstawie której dokonuje się zaliczenia przestrzeni, o których mowa w § 3 ust. 1 albo § 4 ust. 1, do odpowiedniego stopnia zagrożenia tąpnięciami, zawiera:

- 1) opis budowy geologicznej przestrzeni, o których mowa w § 3 ust. 1 albo § 4 ust. 1;
- 2) profile geologiczne pokładu lub złoża oraz skał je otaczających, przedstawiające sytuację geologiczną do odległości nie mniejszej niż 160 m powyżej stropu i 60 m poniżej spągu;
- 3) opis czynników wpływających na powstanie zagrożenia tąpnięciami;
- 4) propozycję zaliczenia przestrzeni, o których mowa w § 3 ust. 1 albo § 4 ust. 1, do odpowiedniego stopnia zagrożenia tąpnięciami, z uzasadnieniem;
- 5) wyniki przeprowadzonych badań oraz opinię rzeczoznawcy, jeżeli dokonuje się zaliczenia, o którym mowa w § 3 ust. 2 albo § 4 ust. 2 lub 3;
- 6) w przypadku podziemnych zakładów górniczych wydobywających węgiel kamienny — mapy pokładów, w skali nie mniejszej niż 1 : 2 000, z naniesionymi krawędziami i resztkami pokładów sąsiednich do odległości stwierdzonego wpływu opisanych czynników na powstanie zagrożenia tąpnięciami, jednak nie mniejszej niż 160 m powyżej stropu i 60 m poniżej spągu, oraz naniesionymi propozycjami granic poszczególnych stopni zagrożenia tąpnięciami;
- 7) w przypadku podziemnych zakładów górniczych wydobywających rudy miedzi — mapy wyrobisk, w skali nie mniejszej niż 1 : 5 000, z naniesionymi propozycjami granic poszczególnych stopni zagrożenia tąpnięciami oraz uwidocznionymi zaszczościami eksploatacyjnymi do odległości nie mniejszej niż 400 m od naniesionych propozycji granic poszczególnych stopni zagrożenia tąpnięciami.

Rozdział 3

Zagrożenie metanowe

§ 6. Zagrożenie metanowe powstaje, jeżeli w atmosferze kopalnianej istnieje możliwość powstania stężenia metanu, które może spowodować powstanie mieszaniny beztlenowej, zapalenie metanu lub jego wybuch, stwarzając niebezpieczeństwo dla pracowników lub ruchu zakładu górniczego.

§ 7. 1. W podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny zaliczeniu do jednej z czterech kategorii zagrożenia metanowego podlegają udostępnione pokłady lub ich części.

2. Udostępnione pokłady lub ich części zalicza się do:

- 1) I kategorii zagrożenia metanowego, jeżeli objętościowa ilość metanu pochodzenia naturalnego zawarta w jednostce wagowej w głębi calizny węglowej, zwana dalej „metanonośnością”, wynosi od 0,1 do 2,5 m³/Mg, w przeliczeniu na czystą substancję węglową;
- 2) II kategorii zagrożenia metanowego, jeżeli metanonośność jest większa niż 2,5 m³/Mg, lecz nie jest większa niż 4,5 m³/Mg, w przeliczeniu na czystą substancję węglową;
- 3) III kategorii zagrożenia metanowego, jeżeli metanonośność jest większa niż 4,5 m³/Mg, lecz nie jest większa niż 8 m³/Mg, w przeliczeniu na czystą substancję węglową;
- 4) IV kategorii zagrożenia metanowego, jeżeli metanonośność jest większa niż 8 m³/Mg, w przeliczeniu na czystą substancję węglową, lub zaistniał nagły wypływ metanu albo wyrzut metanu i skał.

3. Podczas zaliczania pokładu lub jego części do odpowiednich kategorii zagrożenia metanowego uwzględnia się wyniki badań zagrożenia metanowego w sąsiednich zakładach górniczych.

§ 8. 1. W przypadku stwierdzenia występowania metanu w części pokładu, pokład ten, w granicach obszaru górniczego lub tej części pokładu, w której są planowane albo prowadzone roboty górnicze, zalicza się do tej samej kategorii zagrożenia metanowego według kryteriów określonych w § 7 ust. 2.

2. W przypadku występowania w pokładzie zmian naturalnych warunków geologicznych, powodujących zróżnicowanie zagrożenia metanowego w poszczególnych częściach pokładu, takich jak uskoki, nasunięcia o zrzućie większym niż miąższość pokładu oraz uskoki otwarte ze szczeliną wypełnioną materiałem innym niż węgiel, części te mogą zostać zaliczone do różnych kategorii zagrożenia metanowego.

3. Części pokładu o zróżnicowanej metanonośności mogą zostać zaliczone do różnych kategorii zagrożenia metanowego; w takim przypadku granice pomiędzy częściami pokładu zaliczonymi do odpowiednich kategorii zagrożenia metanowego uwzględniają przebieg izolinii metanonośności, będących liniami oddzielającymi obszary o zróżnicowanej metanonośności w pokładach, o wielkościach określonych w § 7 ust. 2.

§ 9. Przepisy § 7 i § 8 stosuje się odpowiednio do wyrobisk podziemnych w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających węgiel brunatny.

§ 10. 1. W podziemnych zakładach górniczych wydobywających sól zaliczeniu do jednej z dwóch kategorii zagrożenia metanowego podlegają udostępnione złoża lub ich części.

2. Udostępnione złoża lub ich części zalicza się do:

1) I kategorii zagrożenia metanowego, jeżeli w powietrzu stwierdzono występowanie:

- a) metanu o zawartości większej niż 0,1 % albo
- b) mieszaniny metanu oraz innych gazów wybuchowych o łącznej zawartości większej niż 0,1 %;

2) II kategorii zagrożenia metanowego, jeżeli zaistniał:

- a) nagły wypływ metanu albo mieszaniny metanu oraz innych gazów wybuchowych lub
  - b) wyrzut metanu i skał
- w wyniku których zawartość gazów wybuchowych w powietrzu była większa niż 1 %.

3. Przepisy § 7 ust. 3 oraz § 8 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

§ 11. 1. W podziemnych zakładach górniczych wydobywających rudy metali nieżelaznych zaliczeniu do jednej z dwóch kategorii zagrożenia metanowego podlegają udostępnione złoża lub ich części.

2. Udostępnione złoża lub ich części zalicza się do:

- 1) I kategorii zagrożenia metanowego, jeżeli w powietrzu stwierdzono występowanie metanu o zawartości większej niż 0,1 %;
- 2) II kategorii zagrożenia metanowego, jeżeli istnieje możliwość wzmożonego wydzielania lub nagłego wypływu metanu z górotworu lub z wody dopływającej do wyrobisk.

3. Przepisy § 7 ust. 3 oraz § 8 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

§ 12. Dokumentacja, na podstawie której dokonuje się zaliczenia przestrzeni, o których mowa w § 7 ust. 1, § 10 ust. 1 albo § 11 ust. 1, do odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego, zawiera:

1) charakterystykę zagrożenia metanowego udokumentowaną opisem:

- a) oznaczeń metanonośności w udostępnionych pokładach węgla lub ich częściach,
- b) zawartości metanu lub innych gazów wybuchowych w podziemnych zakładach górniczych wydobywających sól lub rudy metali nieżelaznych;

2) opis innych zagrożeń naturalnych, występujących w przestrzeniach, o których mowa w § 7 ust. 1, § 10 ust. 1 albo § 11 ust. 1, które mogą mieć wpływ na wzrost zagrożenia metanowego;

3) mapy wyrobisk lub ich części, w skali nie mniejszej niż 1 : 5 000, z naniesionymi propozycjami granic poszczególnych kategorii zagrożenia metanowego;

- 4) wyniki przeprowadzonych badań oraz opinię rzeczoznawcy, jeżeli dokonuje się zaliczenia, o którym mowa w § 7 ust. 2 pkt 1, 2 lub 3, § 10 ust. 2 pkt 1 albo § 11 ust. 2 pkt 1.

Rozdział 4

Zagrożenie wyrzutami gazów i skał

§ 13. 1. Zagrożenie wyrzutami gazów i skał powstaje, jeżeli istnieje możliwość zaistnienia zjawisk gazo-geodynamicznych w postaci:

- 1) wyrzutu gazów i skał, będącego dynamicznym przemieszczeniem rozkruszonych skał lub kopaliny z calizny do wyrobisk przez energię gazów wydzielonych z górotworu w wyniku działania czynników geologiczno-górnich, które mogą spowodować:
  - a) zjawiska akustyczne,
  - b) podmuch powietrza,
  - c) uszkodzenie obudowy lub urządzeń,
  - d) powstanie kawerny powyrzutowej, będącej pustką w stropie, spągu lub ociosie wyrobiska,
  - e) zaburzenie w przewietrzaniu wyrobisk,
  - f) powstanie wybuchowego nagromadzenia metanu lub atmosfery niezdatnej do oddychania, lub
- 2) nagłego wypływu gazów z górotworu do wyrobiska, będącego przebiegającym w krótkim czasie intensywnym wydzielaniem się gazów z górotworu, które może spowodować w wyrobisku wybuchowe nagromadzenie się metanu lub powstanie atmosfery niezdatnej do oddychania, niezwiązane ze skutkami zawału, tapnięcia i odgazowania urobionych skał albo węgla lub z zaburzeniami w przewietrzaniu wyrobiska.

2. Objawami wskazującymi na wzrost zagrożenia wyrzutami gazów i skał w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny są:

- 1) zwiększona objętość zwiercin, wyrażona w dm^3 uzyskanych z 1 m bieżącego otworu badawczego wierconego wiertarkami obrotowymi o średnicy wiertła 42 mm, zwana dalej „wychodem zwiercin”, wydmu chy zwiercin i gazów, zakleszczanie lub wypychanie wiertła w czasie wiercenia otworów;
- 2) odpryskiwanie węgla z ociosów i czoła przodka oraz trzaski w głębi calizny węglowej;
- 3) nagły wzrost metanowości względnej i bezwzględnej;
- 4) zwiększone wydzielanie się gazów po robotach strzałowych;
- 5) zwiększone ilości urobku i jego rozrzucenie na większą odległość od przodka pomimo braku zmiany technologii wykonywania robót strzałowych;
- 6) zmniejszone zwięzłości i zmiany struktury węgla w czasie prowadzenia wyrobiska;
- 7) wydzielanie lub wykraplanie wody na powierzchni calizny węglowej;
- 8) zmiana barwy węgla na powierzchni calizny węglowej.

§ 14. 1. W podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny zaliczeniu do jednej z trzech kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał podlegają pokłady lub ich części.

2. Do I kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał zalicza się pokłady lub ich części, w których metanonośność wynosi od $4,5 \text{ m}^3/\text{Mg}$ do $8 \text{ m}^3/\text{Mg}$, w przeliczeniu na czystą substancję węglową, przy czym wskaźnik zwięzłości węgla jest mniejszy niż 0,3 lub szybkość wydzielania się gazu z próbki węgla pobranej ze zwiercin uzyskanych w czasie wiercenia otworu badawczego wiertarkami obrotowymi o średnicy wiertła 42 mm, zwana dalej „intensywnością desorpcji metanu”, jest większa niż 1,2 kPa.

3. Do II kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał zalicza się pokłady lub ich części, w których metanośność jest większa niż $8 \text{ m}^3/\text{Mg}$, w przeliczeniu na czystą substancję węglową, przy czym wskaźnik zwięzłości węgla jest mniejszy niż 0,3 lub intensywność desorpcji metanu jest większa niż 1,2 kPa.

4. Do III kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał zalicza się pokłady lub ich części, w których:

- 1) zaistniał wyrzut gazów i skał, lub
- 2) zaistniał nagły wypływ gazów, lub
- 3) zostały spełnione warunki zaliczenia do II kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał oraz zaistniały objawy wymienione w § 13 ust. 2.

§ 15. 1. W podziemnych zakładach górniczych wydobywających rudy miedzi zaliczeniu do jednej z dwóch kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał podlegają złoża lub ich części.

2. Do I kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał zalicza się złoża lub ich części, w których prognozuje się zaistnienie zagrożenia gazowego lub zjawisk gazogeodynamicznych, lub w których zaistniał nagły wypływ gazów.

3. Do II kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał zalicza się złoża lub ich części, w których zaistniał wyrzut gazów i skał.

§ 16. 1. W podziemnych zakładach górniczych wydobywających sól zaliczeniu do jednej z trzech kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał podlegają złoża lub ich części.

2. Do I kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał zalicza się złoża lub ich części, w których:

- 1) nie zaistniał wyrzut gazów i skał, lecz zaistniał nagły wypływ gazów, lub
- 2) zaistniał swobodny wypływ gazów, ale budowa geologiczna i stosunki gazowe złoża nie zostały wystarczająco rozeznane za pomocą robót górniczych lub robót geologicznych.

3. Do II kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał zalicza się złoża lub ich części, w których stwierdzono wyrzut gazów i skał, w trakcie którego zostały wyrzucone do wyrobisk skały o masie nie większej niż 10 Mg.

4. Do III kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał zalicza się złoża lub ich części, w których stwierdzono wyrzut gazów i skał, w trakcie którego zostały wyrzucone do wyrobisk skały o masie większej niż 10 Mg.

§ 17. Dokumentacja, na podstawie której dokonuje się zaliczenia przestrzeni, o których mowa w § 14 ust. 1, § 15 ust. 1 albo § 16 ust. 1, do odpowiedniej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, zawiera:

- 1) opis budowy geologicznej przestrzeni, o których mowa w § 14 ust. 1, § 15 ust. 1 albo § 16 ust. 1;
- 2) opis czynników charakteryzujących zagrożenie wyrzutami gazów i skał;
- 3) charakterystyczne przekroje geologiczne;
- 4) mapy pokładu lub jego części albo wyrobisk lub ich części, w skali nie mniejszej niż 1 : 5 000, z naniesionymi propozycjami granic poszczególnych kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał;
- 5) wyniki przeprowadzonych badań oraz opinie rzeczoznawcy, jeżeli dokonuje się zaliczenia, o którym mowa w § 14 ust. 2 lub 3, § 15 ust. 2 albo § 16 ust. 2 lub 3.

Zagrożenie wybuchem pyłu węglowego

§ 18. 1. Zagrożenie wybuchem pyłu węglowego, rozumianego jako ziarna węgla przechodzące przez sito o wymiarach oczek równych $1 \cdot 1$ mm, w pokładzie węgla powstaje, jeżeli w pokładzie tym stwierdzono zawartość części lotnych w węglu większą niż 10 % w bezwodnej i bezpopiołowej substancji węglowej.

2. Zagrożenie wybuchem pyłu węglowego w wyrobisku, innym niż szyb lub szybik, powstaje, jeżeli nie są spełnione jednocześnie następujące wymagania:

- 1) w wyrobisku nie występuje pył węglowy pochodzący z pokładu węgla zagrożonego wybuchem pyłu węglowego, zwany dalej „niebezpiecznym pyłem węglowym”;
- 2) pył powstały podczas robót górniczych, z dodatkiem substancji zabezpieczających przed wybuchem, zwany dalej „pyłem kopalnianym”, zawiera w wyrobisku co najmniej 80 % części niepalnych stałych pochodzenia naturalnego, ilość niebezpiecznego pyłu węglowego jest mniejsza niż 10 g/m^3 wyrobiska, a masa pyłu węglowego bez części niepalnych stałych, osiadającego na danej powierzchni w ustalonym czasie, zwana dalej „intensywnością osiadania pyłu”, jest mniejsza niż $0,15 \text{ g/m}^2$ na dobę;
- 3) pył kopalniany w wyrobisku zawiera co najmniej 50 % wody przemijającej;
- 4) pył kopalniany w wyrobisku zawiera co najmniej 80 % części niepalnych stałych pochodzenia naturalnego, a zawartość wody przemijającej pochodzenia naturalnego w tym pyłe wynosi co najmniej 30 %.

3. Wyrobiskiem niezagrażonym wybuchem pyłu węglowego jest wyrobisko, w którym nie występuje zagrożenie wybuchem pyłu węglowego, a wyrobiska mające bezpośrednie połączenie z tym wyrobiskiem są wyrobiskami niezagrażonymi wybuchem pyłu węglowego lub zostały zaliczone do klasy A zagrożenia wybuchem pyłu węglowego.

4. Zagrożenie wybuchem pyłu węglowego w szybie lub szybiku powstaje, jeżeli nie są spełnione jednocześnie następujące wymagania:

- 1) zawartość części niepalnych stałych w pyłe kopalnianym zalegającym w szybie lub szybiku wynosi co najmniej 80 %;
- 2) średnia ilość pyłu węglowego zalegającego w szybie lub szybiku jest mniejsza niż 1 g/m^3 szybu lub szybika;
- 3) intensywność osiadania pyłu w wyrobiskach sąsiadujących w odległości do 5 m z szybem lub szybikiem jest mniejsza niż $0,15 \text{ g/m}^2$ na dobę.

5. Szybem oraz szybikiem niezagrażonym wybuchem pyłu węglowego jest szyb oraz szybik, w którym nie występuje zagrożenie wybuchem pyłu węglowego, wyrobiska mające bezpośrednie połączenie z tym szybem lub szybikiem są wyrobiskami niezagrażonymi wybuchem pyłu węglowego lub zostały zaliczone do klasy A zagrożenia wybuchem pyłu węglowego, a w budynku nadszybia, na podstawie przepisów wydanych na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380 oraz z 2010 r. Nr 57, poz. 353), nie zostały wyznaczone strefy zagrożenia wybuchem pyłów.

§ 19. Zaliczeniu do jednej z dwóch klas zagrożenia wybuchem pyłu węglowego podlegają:

- 1) pokłady węgla lub ich części, łącznie z wyrobiskami drążonymi w tych pokładach lub częściach, w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny;
- 2) wyrobiska, inne niż szyb lub szybik, lub ich części w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny oraz wyrobiska podziemne lub ich części w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających węgiel brunatny;
- 3) szyby lub szybiki, lub ich części w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny.

§ 20. 1. Do klasy A zagrożenia wybuchem pyłu węglowego zalicza się pokłady lub ich części, łącznie z wyrobiskami drążonymi w tych pokładach lub częściach, w których znajduje się pył kopalniany zabezpieczony w sposób naturalny.

2. Pyłem kopalnianym zabezpieczonym w sposób naturalny jest pył kopalniany, który zawiera:

- 1) wodę przemijającą pochodzenia naturalnego uniemożliwiającą przenoszenie wybuchu pyłu węglowego i całkowicie pozbawiającą pył kopalniany lotności lub
- 2) co najmniej:
  - a) 70 % części niepalnych stałych pochodzenia naturalnego w polach niemetanowych, lub
  - b) 80 % części niepalnych stałych pochodzenia naturalnego w polach metanowych.

3. Do klasy B zagrożenia wybuchem pyłu węglowego zalicza się pokłady lub ich części, łącznie z wyrobiskami drążonymi w tych pokładach lub częściach, które nie spełniają wymagań określonych w ust. 1.

§ 21. 1. Do klasy A zagrożenia wybuchem pyłu węglowego zalicza się wyrobiska, inne niż szyby lub szybiki, lub ich części, w których:

- 1) znajduje się pył kopalniany zabezpieczony w sposób naturalny, lub
- 2) nie występują odcinki z pyłem kopalnianym niezabezpieczonym w sposób naturalny, dłuższe niż 30 m, a odległość między tymi odcinkami nie jest mniejsza niż 100 m.

2. Pyłem kopalnianym niezabezpieczonym w sposób naturalny jest pył kopalniany, który nie spełnia wymagań określonych w § 20 ust. 2.

3. Do klasy B zagrożenia wybuchem pyłu węglowego zalicza się wyrobiska, inne niż szyby lub szybiki, lub ich części, które nie spełniają wymagań określonych w ust. 1.

§ 22. 1. Do klasy A zagrożenia wybuchem pyłu węglowego zalicza się szyby lub szybiki, lub ich części, w których:

- 1) zalegający pył kopalniany zawiera co najmniej 70 % części niepalnych stałych w polach niemetanowych lub 80 % części niepalnych stałych w polach metanowych, lub
- 2) zalegający pył kopalniany zawiera wodę przemijającą uniemożliwiającą przeniesienie wybuchu pyłu węglowego i całkowicie pozbawiającą pył kopalniany lotności, lub
- 3) średnia ilość zalegającego pyłu węglowego jest mniejsza niż 5 g/m^3 szybu lub szybika.

2. Do klasy B zagrożenia wybuchem pyłu węglowego zalicza się szyby lub szybiki, lub ich części, które nie spełniają wymagań określonych w ust. 1.

§ 23. Dokumentacja, na podstawie której dokonuje się zaliczenia przestrzeni, o których mowa w § 19, do odpowiedniej klasy zagrożenia wybuchem pyłu węglowego, zawiera:

- 1) charakterystykę przestrzeni, o których mowa w § 19, z uwzględnieniem występujących zagrożeń oraz następujących miejsc możliwego zapoczątkowania wybuchu pyłu węglowego:
  - a) miejsc wykonywania robót strzałowych w wyrobiskach zagrożonych wybuchem pyłu węglowego,
  - b) miejsc urabiania węgla,
  - c) miejsc nagromadzenia metanu w ilości co najmniej 1,5 %,
  - d) miejsc nagromadzenia niebezpiecznego pyłu węglowego w ilości co najmniej 500 g/m^3 wyrobiska w pyłe kopalnianym niezabezpieczonym w sposób naturalny na długości większej niż 30 m, w wyrobisku, w którym są eksploatowane maszyny lub urządzenia elektryczne,
  - e) pól pożarowych,
  - f) zbiorników węgla,

- g) składów materiałów wybuchowych,
  - h) stref szczególnego zagrożenia tapaniami,
  - i) wyrobisk o nachyleniu większym niż 10° z transportem linowym, kołowym lub kolejkami, w których są zainstalowane kable lub przewody elektryczne, z wyjątkiem szybów lub szybków,
  - j) ścian podczas zbrojenia i likwidacji;
- 2) opis czynników mających wpływ na powstanie zagrożenia wybuchem pyłu węglowego;
  - 3) propozycję zaliczenia przestrzeni, o których mowa w § 19, do odpowiedniej klasy zagrożenia wybuchem pyłu węglowego, z uzasadnieniem;
  - 4) mapę w skali nie mniejszej niż 1 : 5 000 — dla pokładów oraz wyrobisk, innych niż szyby lub szybiki, lub ich części;
  - 5) przekrój geologiczny — dla szybów lub szybków lub ich części;
  - 6) wyniki przeprowadzonych badań oraz opinie rzeczoznawcy, jeżeli dokonuje się zaliczenia, o którym mowa w § 20 ust. 1, § 21 ust. 1 albo § 22 ust. 1.

Rozdział 6

Zagrożenie klimatyczne

§ 24. 1. Zagrożenie klimatyczne powstaje, jeżeli na stanowisku pracy w rozumieniu ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy w podziemnym wyrobisku górniczym, zwanym dalej „stanowiskiem pracy”, temperatura zastępcza klimatu jest większa niż 26°C .

2. Temperaturę zastępczą klimatu oblicza się według następującego wzoru:

$$t_{zk} = 0,6 t_w + 0,4 t_s - v,$$

gdzie:

t_{zk} — temperatura zastępcza klimatu, wyrażona w $^\circ\text{C}$,

t_w — temperatura powietrza kopalnianego zmierzona termometrem wilgotnym, wyrażona w $^\circ\text{C}$, lub wyznaczona na podstawie pomiarów temperatury suchej wyrażonej w $^\circ\text{C}$, wilgotności względnej wyrażonej w % oraz ciśnienia wyrażonego w hPa,

t_s — temperatura powietrza kopalnianego zmierzona termometrem suchym lub czujnikiem pomiarowym, wyrażona w $^\circ\text{C}$,

v — prędkość powietrza, wyrażona w m/s, pomnożona przez współczynnik przeliczeniowy wynoszący $1 \text{ s} \cdot ^\circ\text{C}/\text{m}$; jeżeli prędkość powietrza jest większa niż 4 m/s, do obliczeń przyjmuje się wartość 4 m/s.

§ 25. 1. W podziemnych zakładach górniczych zaliczeniu do jednego z trzech stopni zagrożenia klimatycznego podlegają stanowiska pracy.

2. Do I stopnia zagrożenia klimatycznego zalicza się stanowiska pracy, na których temperatura zastępcza klimatu jest większa niż 26°C i nie jest większa niż 30°C .

3. Do II stopnia zagrożenia klimatycznego zalicza się stanowiska pracy, na których temperatura zastępcza klimatu jest większa niż 30°C i nie jest większa niż 32°C .

4. Do III stopnia zagrożenia klimatycznego zalicza się stanowiska pracy, na których:

- 1) temperatura zastępcza klimatu jest większa niż 32°C lub
- 2) temperatura zmierzona termometrem wilgotnym lub wyznaczona w sposób określony w przepisach wydanych na podstawie art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze jest większa niż 34°C , lub

3) temperatura zmierzona termometrem suchym lub czujnikiem pomiarowym jest większa niż 35 °C.

§ 26. Dokumentacja, na podstawie której dokonuje się zaliczenia przestrzeni, o których mowa w § 25 ust. 1, do odpowiedniego stopnia zagrożenia klimatycznego, zawiera:

- 1) wyniki pomiarów parametrów mikroklimatu kopalnianego na stanowiskach pracy, wykonywanych w sposób określony w przepisach wydanych na podstawie art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze,
- 2) propozycję zaliczenia przestrzeni, o których mowa w § 25 ust. 1, do odpowiedniego stopnia zagrożenia klimatycznego, z uzasadnieniem.

Rozdział 7

Zagrożenie wodne

§ 27. Zagrożenie wodne powstaje, jeżeli istnieje możliwość zwiększonego lub niekontrolowanego dopływu albo możliwość wdarcia się: wody, solanki, ługów lub wody z luźnym materiałem, do wyrobisk, stwarzające niebezpieczeństwo dla pracowników lub ruchu zakładu górniczego.

§ 28. 1. W podziemnych zakładach górniczych wydobywających kopaliny inne niż sól zaliczeniu do jednego z trzech stopni zagrożenia wodnego podlegają złoża lub ich części oraz otaczający je górotwór w granicach obszaru górniczego.

2. Do I stopnia zagrożenia wodnego zalicza się złoża lub ich części oraz otaczający je górotwór w granicach obszaru górniczego, w których:

- 1) zbiorniki i ciekі wodne na powierzchni są izolowane warstwą skał nieprzepuszczalnych od części górotworu, w której istnieją lub są projektowane wyrobiska, lub
- 2) poziomy wodonośne są izolowane od istniejących oraz projektowanych wyrobisk warstwą skał o wystarczającej miąższości i ciągłości, lub z poziomów wodonośnych odprowadzono zasoby statyczne wód, a dopływ z zasobów dynamicznych ma stałe natężenie umożliwiające bieżące odwadnianie wyrobisk, lub
- 3) podziemne zbiorniki wodne są izolowane od istniejących oraz projektowanych wyrobisk warstwą skał nieprzepuszczalnych o wystarczającej miąższości i ciągłości.

3. Do II stopnia zagrożenia wodnego zalicza się złoża lub ich części oraz otaczający je górotwór w granicach obszaru górniczego, jeżeli:

- 1) zbiorniki i ciekі wodne na powierzchni oraz podziemne zbiorniki wodne mogą w sposób pośredni, w szczególności przez infiltrację lub przeciekanie, spowodować zwiększenie zawodnienia istniejących lub projektowanych wyrobisk, lub
- 2) w stropie lub spągu złoża albo części górotworu, w której istnieją lub są projektowane wyrobiska, znajduje się poziom wodonośny typu porowego, nieoddzielony wystarczającą pod względem miąższości i ciągłości warstwą skał izolującą od złoża albo wyrobisk, lub
- 3) występują uskoki wodonośne rozpoznane pod względem zawodnienia i lokalizacji, lub
- 4) istnieją otwory wiertnicze niezlikwidowane prawidłowo albo nie ma danych o sposobie ich likwidacji, jeżeli otwory te stwarzają możliwość przepływu wód z powierzchniowych lub podziemnych zbiorników wodnych oraz poziomów wodonośnych do wyrobisk.

4. Do III stopnia zagrożenia wodnego zalicza się złoża lub ich części oraz otaczający je górotwór w granicach obszaru górniczego, jeżeli:

- 1) zbiorniki i ciekі wodne na powierzchni oraz podziemne zbiorniki wodne stwarzają możliwość bezpośredniego zwiększonego, niekontrolowanego dopływu albo możliwość wdarcia się wody do wyrobisk, lub

- 2) w stropie lub spągu złoza albo części górotworu, w której istnieją lub są projektowane wyrobiska, znajduje się poziom wodonośny typu szczelinowego lub szczelinowo-kawernistego, nieoddzielony wystarczającą pod względem miąższości i ciągłości warstwą skał izolującą od złoza albo wyrobisk, lub
- 3) w części górotworu, w której istnieją lub są projektowane wyrobiska, albo w ich bezpośrednim sąsiedztwie istnieją zbiorniki wodne zawierające wodę pod ciśnieniem w stosunku do spągu tych wyrobisk, lub
- 4) istnieją uskoki wodonośne o niedostatecznie rozpoznanym zawodnieniu lub lokalizacji, lub
- 5) istnieje możliwość wdarcia się wody lub wody z luźnym materiałem z innych źródeł niż określone w pkt 1—4.

§ 29. 1. W podziemnych zakładach górniczych wydobywających sól zaliczeniu do jednego z trzech stopni zagrożenia wodnego podlegają złoza lub ich części oraz otaczający je górotwór w granicach obszaru górniczego.

2. Do I stopnia zagrożenia wodnego zalicza się złoza lub ich części oraz otaczający je górotwór w granicach obszaru górniczego, jeżeli istnieje warstwa izolująca między złożem a występującymi w jego otoczeniu zbiornikami wodnymi lub poziomami wodonośnymi, uniemożliwiająca przepływ wód do wyrobisk.

3. Do II stopnia zagrożenia wodnego zalicza się złoza lub ich części oraz otaczający je górotwór w granicach obszaru górniczego, jeżeli:

- 1) istnieje warstwa izolująca między złożem a występującymi w jego otoczeniu zbiornikami wodnymi lub poziomami wodonośnymi, lub
- 2) w złożu występują naturalne zbiorniki cieczy, a dopływ z nich do wyrobisk jest malejący.

4. Do III stopnia zagrożenia wodnego zalicza się złoza lub ich części oraz otaczający je górotwór w granicach obszaru górniczego, jeżeli:

- 1) nie istnieje warstwa izolująca między złożem a występującymi w jego otoczeniu zbiornikami wodnymi lub poziomami wodonośnymi, lub
- 2) seria utworów izolujących nie stanowi wystarczającego zabezpieczenia ze względu na naruszenie jej robotami górnictwem.

§ 30. 1. W zakładach prowadzących działalność określoną art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze zaliczeniu do jednego z trzech stopni zagrożenia wodnego podlegają wyrobiska lub ich części.

2. Do I stopnia zagrożenia wodnego zalicza się wyrobiska lub ich części, jeżeli:

- 1) zbiorniki i ciekły wodne na powierzchni są izolowane warstwą skał nieprzepuszczalnych od części górotworu, w której istnieją lub są projektowane wyrobiska, lub
- 2) poziomy wodonośny jest izolowany od istniejących oraz projektowanych wyrobisk warstwą skał o wystarczającej miąższości i ciągłości, lub z poziomów wodonośnych odprowadzono zasoby statyczne wód, a dopływ z zasobów dynamicznych ma stałe natężenie umożliwiające bieżące odwadnianie wyrobisk, lub
- 3) podziemne zbiorniki wodne są izolowane od istniejących oraz projektowanych wyrobisk warstwą skał nieprzepuszczalnych o wystarczającej miąższości i ciągłości.

3. Do II stopnia zagrożenia wodnego zalicza się wyrobiska lub ich części, jeżeli:

- 1) zbiorniki i ciekły wodne na powierzchni oraz podziemne zbiorniki wodne mogą w sposób pośredni, w szczególności przez infiltrację lub przeciekanie, spowodować zwiększenie zawodnienia istniejących lub projektowanych wyrobisk, lub
- 2) w stropie lub spągu złoza albo części górotworu, w której istnieją lub są projektowane wyrobiska, znajduje się poziom wodonośny typu porowego, nieoddzielony wystarczającą pod względem miąższości i ciągłości warstwą skał izolującą od złoza albo wyrobisk, lub

- 3) istnieją uskoki wodonośne rozpoznane pod względem zawodnienia i lokalizacji, lub
- 4) istnieją otwory wiertnicze niezlikwidowane prawidłowo albo nie ma danych o sposobie ich likwidacji, jeżeli otwory te stwarzają możliwość przepływu wód z powierzchniowych lub podziemnych zbiorników wodnych oraz poziomów wodonośnych do wyrobisk.

4. Do III stopnia zagrożenia wodnego zalicza się wyrobiska lub ich części, jeżeli:

- 1) zbiorniki i ciekі wodne na powierzchni oraz podziemne zbiorniki wodne stwarzają możliwość bezpośredniego zwiększonego, niekontrolowanego dopływu albo możliwość wdarcia się wody do wyrobisk, lub
- 2) w stropie lub spągu złoża albo części górotworu, w której istnieją lub są projektowane wyrobiska, znajduje się poziom wodonośny typu szczelinowego lub szczelinowo-kawernistego, nieoddzielony wystarczającą pod względem miąższości i ciągłości warstwą skał izolującą od złoża albo wyrobisk, lub
- 3) w części górotworu, w której istnieją lub są projektowane wyrobiska, albo w ich bezpośrednim sąsiedztwie istnieją zbiorniki wodne zawierające wodę pod ciśnieniem w stosunku do spągu tych wyrobisk, lub
- 4) istnieją uskoki wodonośne o niedostatecznie rozpoznanym zawodnieniu lub lokalizacji, lub
- 5) istnieje możliwość wdarcia się wody lub wody z luźnym materiałem z innych źródeł niż określone w pkt 1—4.

§ 31. 1. W odkrywkowych zakładach górniczych zaliczeniu do jednego z dwóch stopni zagrożenia wodnego podlegają złoża lub ich części.

2. Do I stopnia zagrożenia wodnego zalicza się złoża lub ich części, jeżeli:

- 1) w przypadku zaistnienia gwałtownych opadów atmosferycznych wyrobiska odkrywkowe są narażone na częściowe zatopienie, lub
- 2) zbiorniki i ciekі wodne na powierzchni są tak usytuowane lub posiadają taką objętość albo wielkość przepływu, że nie istnieje możliwość zatopienia wyrobisk odkrywkowych, ale występuje infiltracja wody z tych zbiorników lub cieków do wyrobisk odkrywkowych, lub
- 3) występują wypływy wody ze skarp lub spągu wyrobisk odkrywkowych, a ilość wypływającej wody lub wody z luźnym materiałem nie ma istotnego znaczenia dla bezpieczeństwa pracowników lub ruchu zakładu górniczego.

3. Do II stopnia zagrożenia wodnego zalicza się złoża lub ich części, jeżeli:

- 1) w przypadku zaistnienia gwałtownych opadów atmosferycznych wyrobiska odkrywkowe są narażone na zatopienie, lub
- 2) istnieje możliwość bezpośredniego wdarcia się wody ze zbiorników i cieków wodnych na powierzchni do wyrobisk odkrywkowych, lub
- 3) występują wypływy wody ze skarp lub spągu wyrobisk odkrywkowych, a ilość wypływającej wody lub wody z luźnym materiałem może stworzyć zagrożenie dla bezpieczeństwa pracowników lub ruchu zakładu górniczego.

§ 32. Jeżeli w odkrywkowym zakładzie górniczym istnieją lub są projektowane wyrobiska podziemne, dla tej części złoża dokonuje się oceny zagrożenia wodnego według kryteriów określonych w § 28.

§ 33. Dokumentacja, na podstawie której dokonuje się zaliczenia przestrzeni, o których mowa w § 28 ust. 1, § 29 ust. 1, § 30 ust. 1 albo § 31 ust. 1, do odpowiedniego stopnia zagrożenia wodnego, zawiera:

- 1) opis budowy geologicznej i warunków hydrogeologicznych przestrzeni, o których mowa w § 28 ust. 1, § 29 ust. 1, § 30 ust. 1 albo § 31 ust. 1, obejmujący w szczególności zestawienie podziemnych zbiorników wodnych, otworów wiertniczych niezlikwidowanych prawidłowo albo co do których nie ma danych o sposobie ich likwidacji, zawodnionych uskoków oraz innych potencjalnych źródeł zagrożenia wodnego, a także analizę ich wpływu na prowadzone i projektowane roboty górnicze;

- 2) opis źródeł zagrożenia wodnego;
- 3) obliczenie oraz określenie granic proponowanego zaliczenia przestrzeni, o których mowa w § 28 ust. 1, § 29 ust. 1, § 30 ust. 1 albo § 31 ust. 1, do odpowiedniego stopnia zagrożenia wodnego, z uzasadnieniem, a w przypadku podziemnych zbiorników wodnych — wyznaczenie szerokości stref wokół podziemnych zbiorników wodnych stwarzających zagrożenie wodne;
- 4) mapy wyrobisk, w skali nie mniejszej niż 1 : 10 000, z wyszczególnionymi źródłami zagrożenia wodnego oraz propozycjami granic poszczególnych stopni zagrożenia wodnego;
- 5) przekroje hydrogeologiczne;
- 6) mapy poziomów wodonośnych, stwarzających zagrożenie wodne.

Rozdział 8

Zagrożenie osuwiskowe

§ 34. Zagrożenie osuwiskowe powstaje, jeżeli, w wyniku naruszenia stanu równowagi w górotworze, istnieje możliwość przemieszczenia się mas skalnych budujących skarpę lub zbocze, stwarzającego niebezpieczeństwo dla pracowników lub ruchu zakładu górniczego.

§ 35. 1. W odkrywkowych zakładach górniczych zaliczeniu do jednego z dwóch stopni zagrożenia osuwiskowego podlegają złoża lub ich części, wyrobiska, lub zwałowiska.

2. Do I stopnia zagrożenia osuwiskowego zalicza się złoża lub ich części, wyrobiska, lub zwałowiska, jeżeli nie istnieją okoliczności określone w ust. 3, mogące wpływać na możliwość utraty stateczności skarp lub zboczy.

3. Do II stopnia zagrożenia osuwiskowego zalicza się złoża lub ich części, wyrobiska, lub zwałowiska, jeżeli w skarpie lub zboczu istnieją:

- 1) warstwy nachylone w stronę wyrobiska, a spękania umożliwiające odspajanie się większych mas skalnych są ułożone równolegle do skarpy, lub
- 2) przewarstwienia skał o różnych parametrach wytrzymałościowych i właściwościach geomechanicznych, przewarstwienia skał wodonośnych lub powierzchnie podzielnosci ławicowej, lub
- 3) strefy wietrzeniowe lub strefy zmian hydrotermalnych, w szczególności żyły kruchych minerałów, zailewania, serytyzacja, lub chlorytyzacja, lub
- 4) uskoki, brekcje tektoniczne lub spękania ciosowe, lub
- 5) strefy drgań spowodowanych ruchem pojazdów, wstrząsy wywołane robotami strzałowymi lub ruchem maszyn lub urządzeń, mogące wpływać na możliwość utraty stateczności skarp lub zboczy, lub
- 6) inne czynniki mogące powodować utratę stateczności skarp lub zboczy w stopniu stwarzającym niebezpieczeństwo dla pracowników lub ruchu zakładu górniczego.

§ 36. Dokumentacja, na podstawie której dokonuje się zaliczenia przestrzeni, o których mowa w § 35 ust. 1, do odpowiedniego stopnia zagrożenia osuwiskowego, zawiera:

- 1) opis budowy geologicznej i warunków geologiczno-inżynierskich przestrzeni, o których mowa w § 35 ust. 1;
- 2) opis rejonów, w których istnieją warunki geologiczno-inżynierskie sprzyjające powstawaniu zagrożenia osuwiskowego, oraz określenie potencjalnych płaszczyzn poślizgu;
- 3) propozycję zaliczenia przestrzeni, o których mowa w § 35 ust. 1, do odpowiedniego stopnia zagrożenia osuwiskowego, z uzasadnieniem;
- 4) mapy wyrobisk lub ich części, w skali nie mniejszej niż 1 : 10 000, z wyszczególnionymi rejonami, w których może powstać zagrożenie osuwiskowe, oraz propozycjami granic poszczególnych stopni zagrożenia osuwiskowego;

5) przekroje geologiczno-inżynierskie.

Rozdział 9

Zagrożenie erupcyjne

§ 37. Zagrożenie erupcyjne powstaje, jeżeli istnieje możliwość zaistnienia erupcji wiertniczej, rozumianej jako niekontrolowany przypływ płynu złożowego do otworu lub odwiertu, spowodowany naruszeniem równowagi między ciśnieniem złożowym a ciśnieniem wynikającym z hydrostatycznego oddziaływania słupa płuczki wiertniczej.

§ 38. 1. W zakładach górniczych wydobywających ropę naftową lub gaz ziemny oraz zakładach prowadzących roboty geologiczne mające na celu poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż tych kopalin zaliczeniu do jednej z dwóch klas zagrożenia erupcyjnego podlegają otwory lub odwierty.

2. Do klasy A zagrożenia erupcyjnego zalicza się otwory i odwierty o gradientie ciśnienia złożowego większym niż 0,13 MPa/10 m oraz otwory wiercone w rejonach nierozpoznanych geologicznie i nieznanej charakterystyce złożowej lub gdy w nieorurowanej części otworu zalegają poziomy o ciśnieniu złożowym o wartości zbliżonej do wartości ciśnienia szczelinowania innych skał odkrytych.

3. Do klasy B zagrożenia erupcyjnego zalicza się otwory i odwierty w rejonach o znanej budowie geologicznej i znanej charakterystyce złożowej, jeżeli gradient ciśnienia złożowego nie jest większy niż 0,13 MPa/10 m.

4. Podczas ustalania klasy zagrożenia erupcyjnego wykorzystuje się dane zawarte w projekcie robót geologicznych, a następnie dane uzyskane po odwierceniu otworu w danej strukturze geologicznej i przeprowadzeniu próbowań.

§ 39. Dokumentacja, na podstawie której dokonuje się zaliczenia przestrzeni, o których mowa w § 37 ust. 1, do odpowiedniej klasy zagrożenia erupcyjnego, obejmuje w szczególności dane uzyskane po przeprowadzeniu próbowań; dokumentacja ta zawiera:

1) określenie:

- a) gradientów ciśnienia złożowego,
- b) wydajności otworu lub odwiertu,
- c) wykładnika gazowego w ropie lub solance;

2) propozycję zaliczenia przestrzeni, o których mowa w § 37 ust. 1, do odpowiedniej klasy zagrożenia erupcyjnego.

Rozdział 10

Zagrożenie siarkowodorowe

§ 40. 1. Zagrożenie siarkowodorowe powstaje, jeżeli istnieje możliwość wypływu płynu złożowego, zawierającego siarkowodor, podczas erupcji otwartej z otworów lub odwiertów, stwarzającego niebezpieczeństwo dla pracowników, ruchu zakładu górniczego oraz okolicznej ludności.

2. Erupcją otwartą jest niekontrolowany wypływ płynu złożowego na powierzchnię w wyniku uszkodzenia urządzeń zabezpieczających wylot otworu wiertniczego.

§ 41. 1. W zakładach górniczych wydobywających ropę naftową lub gaz ziemny oraz zakładach prowadzących roboty geologiczne mające na celu poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż tych kopalin zaliczeniu do jednej z czterech kategorii zagrożenia siarkowodorowego podlegają otwory lub odwierty w rejonach o znanej wydajności i koncentracji siarkowodoru.

2. Do I kategorii zagrożenia siarkowodorowego zalicza się otwory i odwierty, z których możliwy wpływ siarkowodoru ma wartość większą niż $120 \text{ m}^3/\text{min}$.

3. Do II kategorii zagrożenia siarkowodorowego zalicza się otwory i odwierty, z których możliwy wpływ siarkowodoru ma wartość większą niż $18 \text{ m}^3/\text{min}$, lecz nie większą niż $120 \text{ m}^3/\text{min}$.

4. Do III kategorii zagrożenia siarkowodorowego zalicza się otwory i odwierty, z których możliwy wpływ siarkowodoru ma wartość większą niż $6 \text{ m}^3/\text{min}$, lecz nie większą niż $18 \text{ m}^3/\text{min}$.

5. Do IV kategorii zagrożenia siarkowodorowego zalicza się otwory i odwierty, wokół których istnieje możliwość powstania stężenia siarkowodoru o wartości większej niż 7 ppm, a możliwy wypływ siarkowodoru z tych otworów i odwiertów ma wartość nie większą niż $6 \text{ m}^3/\text{min}$.

§ 42. Podczas ustalania kategorii zagrożenia siarkowodorowego:

- 1) dla otworów oraz odwiertów, z których eksploatuje się płyn złożowy przez rurki wydobywcze, przyjmuje się największą możliwą wydajność wypływu siarkowodoru wydobywającego się z otworu lub odwiertu przez ostatnią kolumnę rur okładzinowych podczas erupcji otwartej, przy przeciwcisnieniu na wylocie otworu równym ciśnieniu atmosferycznemu, z uwzględnieniem uzbrojenia wgłębnego odwiertu;
- 2) w rejonach nierozpoznanych geologicznie, przy wierceniu otworów, wypływ siarkowodoru określa się szacunkowo dla danej struktury geologicznej;
- 3) ustalenia szacunkowe, określone w pkt 2, koryguje się po opróbowaniu pierwszego wykonanego otworu w danej strukturze;
- 4) wykorzystuje się dane zamieszczone w projekcie robót geologicznych lub uzyskane najbliższej wykonanych otworów.

§ 43. 1. W zakładach górniczych wydobywających siarkę zaliczeniu do jednej z dwóch kategorii zagrożenia siarkowodorowego podlegają miejsca występowania siarkowodoru w powietrzu.

2. Do I kategorii zagrożenia siarkowodorowego zalicza się miejsca, w których przy normalnych warunkach pracy wartość stężenia siarkowodoru w powietrzu nie jest większa niż 7 ppm, ale istnieje możliwość okresowego zaistnienia zwiększonego stężenia w wyniku uszkodzenia instalacji lub urządzeń ochronnych.

3. Do II kategorii zagrożenia siarkowodorowego zalicza się miejsca, w których istnieje możliwość występowania siarkowodoru w powietrzu o stężeniu większym niż 7 ppm.

§ 44. 1. Dokumentacja, na podstawie której dokonuje się zaliczenia przestrzeni, o których mowa w § 41 ust. 1, do odpowiedniej kategorii zagrożenia siarkowodorowego, zawiera:

- 1) określenie:
  - a) przewidywanych własności kolektorskich skał,
  - b) przewidywanego medium złożowego: wody złożowej, ropy naftowej lub gazu ziemnego,
  - c) przewidywanej ilości siarkowodoru w gazie ziemnym lub w gazie rozpuszczonym w ropie naftowej lub w wodzie złożowej,
  - d) przewidywanej ilości gazu rozpuszczonego w ropie naftowej,
  - e) przewidywanej wydajności otworu lub odwiertu;
- 2) propozycję zaliczenia przestrzeni, o których mowa w § 41 ust. 1, do odpowiedniej kategorii zagrożenia siarkowodorowego.

2. Dokumentacja, na podstawie której dokonuje się zaliczenia przestrzeni, o których mowa w § 43 ust. 1, do odpowiedniej kategorii zagrożenia siarkowodorowego, zawiera wyniki badań stężenia siarkowodoru w powietrzu oraz propozycję zaliczenia tych przestrzeni do odpowiedniej kategorii zagrożenia siarkowodorowego.

Rozdział 11

Zagrożenie substancjami promieniotwórczymi

§ 45. Zagrożenie substancjami promieniotwórczymi, zwane dalej „zagrożeniem radiacyjnym”, powstaje, jeżeli istnieje narażenie potencjalne w wyrobiskach wynikające z możliwości:

- 1) wchłonięcia do organizmu krótkożyciowych produktów rozpadu radonu lub izotopów radu;
- 2) narażenia zewnętrznego na promieniowanie gamma emitowane przez osady dołowe i skały górotworu.

§ 46. 1. W podziemnych zakładach górniczych zaliczeniu do jednej z dwóch klas zagrożenia radiacyjnego podlegają wyrobiska lub ich części.

2. Ustala się dwie klasy wyrobisk lub ich części zagrożonych substancjami promieniotwórczymi:

- 1) wyrobiska lub ich części klasy A, do których zalicza się wyrobiska lub ich części zlokalizowane na terenach kontrolowanych w rozumieniu ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. — Prawo atomowe (Dz. U. z 2007 r. Nr 42, poz. 276, z późn. zm.³⁾);
- 2) wyrobiska lub ich części klasy B, do których zalicza się wyrobiska lub ich części zlokalizowane na terenach nadzorowanych w rozumieniu ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. — Prawo atomowe.

§ 47. Dokumentacja, na podstawie której dokonuje się zaliczenia przestrzeni, o których mowa w § 46 ust. 1, do odpowiedniej klasy zagrożenia radiacyjnego, zawiera:

- 1) opis przestrzeni, o których mowa w § 46 ust. 1, ich przeznaczenie w ciągu technologicznym zakładu górniczego i funkcje wentylacyjne, które pełnią w systemie wyrobisk;
- 2) charakterystykę stanowisk pracy zlokalizowanych w przestrzeniach, o których mowa w § 46 ust. 1, oraz liczbę godzin przepracowanych w okresie roku przez pracownika w tych przestrzeniach;
- 3) charakterystykę czynników zagrożenia radiacyjnego w przestrzeniach, o których mowa w § 46 ust. 1;
- 4) wyniki pomiarów dozymetrycznych wykonanych na stanowiskach pracy w przestrzeniach, o których mowa w § 46 ust. 1;
- 5) wyniki pomiarów dawek indywidualnych otrzymanych przez pracowników na stanowiskach pracy w przestrzeniach, o których mowa w § 46 ust. 1;
- 6) oszacowanie wniknięcia w okresie roku substancji promieniotwórczych do organizmu, z uwzględnieniem rodzaju nuklidów, ich aktywności i stężenia, oraz — tam gdzie jest to właściwe — ich stanu fizycznego i chemicznego;
- 7) wartość dawki skutecznej, na wchłonięcie której w okresie roku jest narażony pracownik przebywający w przestrzeniach, o których mowa w § 46 ust. 1;
- 8) określenie granic proponowanego zaliczenia przestrzeni, o których mowa w § 46 ust. 1, do odpowiedniej klasy zagrożenia radiacyjnego, z uzasadnieniem;
- 9) mapy wyrobisk, w skali nie mniejszej niż 1 : 10 000, z wyszczególnieniem przestrzeni, o których mowa w § 46 ust. 1, które mają zostać zaliczone do odpowiedniej klasy zagrożenia radiacyjnego.

Rozdział 12

Przepisy przejściowe, dostosowujące i końcowe

§ 48. Dotychczasowe rozstrzygnięcia dotyczące:

- 1) ustalenia granic pola metanowego w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny,

- 2) zaliczenia wyrobisk w polach metanowych w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny do: wyrobisk niezagrożonych wybuchem metanu, stanowiących wyrobiska ze stopniem „a” niebezpieczeństwa wybuchu metanu, wyrobisk ze stopniem „b” niebezpieczeństwa wybuchu metanu lub wyrobisk ze stopniem „c” niebezpieczeństwa wybuchu metanu

— podjęte w trybie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 czerwca 2002 r. w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych (Dz. U. Nr 94, poz. 841, z 2003 r. Nr 181, poz. 1777 oraz z 2004 r. Nr 219, poz. 2227), pozostają w mocy do dnia podjęcia tych rozstrzygnięć w trybie przepisów wydanych na podstawie art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze, dotyczących podziemnych zakładów górniczych wydobywających węgiel kamienny, a także mogą być do tego czasu zmieniane w trybie oraz w oparciu o kryteria określone w powołanym rozporządzeniu.

§ 49. Ilekroć w dotychczasowych przepisach prawa geologicznego i górniczego oraz dokumentacjach prowadzenia ruchu jest mowa o II lub III stopniu zagrożenia tąpniętami, rozumie się przez to II stopień zagrożenia tąpniętami w rozumieniu niniejszego rozporządzenia.

§ 50. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.⁴⁾

MINISTER ŚRODOWISKA

**WYŻSZY URZĄD GÓRNICZY
DEPARTAMENT PRAWNY**

Za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym

25 lipca 2011 r.

Dyrektor

Departamentu Prawnego

Przemysław Grzesiok
Przemysław GRZESIOK

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej — środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 216, poz. 1606).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących aktów prawnych Wspólnot Europejskich:

1) dyrektywy Rady 92/91/EWG z dnia 3 listopada 1992 r. dotyczącej minimalnych wymagań mających na celu poprawę warunków bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi (jedenasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 348 z 28.11.1992, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 118, z późn. zm.);

2) dyrektywy Rady 92/104/EWG z dnia 3 grudnia 1992 r. w sprawie minimalnych wymagań w zakresie poprawy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników odkrywkowego i podziemnego przemysłu wydobywczego (dwunasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 404 z 31.12.1992, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 134, z późn. zm.).

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 93, poz. 583 i Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 18, poz. 97 i Nr 168, poz. 1323, z 2010 r. Nr 107, poz. 679 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654 i Nr 132, poz. 766.

⁴⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 czerwca 2002 r. w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych (Dz. U. Nr 94, poz. 841, z 2003 r. Nr 181, poz. 1777 oraz z 2004 r. Nr 219, poz. 2227), które na podstawie art. 224 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie upoważnienia zamieszczonego w art. 118 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr ..., poz. ...). Na mocy powołanego przepisu minister właściwy do spraw środowiska został upoważniony do określenia:

- 1) kryteriów oceny zagrożeń naturalnych wymienionych w art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze, zależnie od rodzaju kopaliny, natężenia zagrożeń, przestrzeni występowania zagrożeń oraz rodzaju zakładu górniczego;
- 2) dokumentację, w oparciu o którą dokonuje się zaliczeń złóż, pokładów, wyrobisk górniczych, ich części oraz innych przestrzeni w zakładach górniczych do poszczególnych stopni, kategorii lub klas zagrożeń, inną niż wyniki badań przeprowadzonych przez rzeczoznawcę do spraw ruchu zakładu górniczego oraz opinia tego rzeczoznawcy;
- 3) przypadki, w których zaliczeń, o których mowa w pkt 2, dokonuje się także w oparciu o dokumentację, o której mowa w pkt 2.

Wydając to rozporządzenie, minister właściwy do spraw środowiska ma kierować się potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy, bezpieczeństwa powszechnego oraz bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego.

Projektowany akt zastąpi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 czerwca 2002 r. w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych (Dz. U. Nr 94, poz. 841, z 2003 r. Nr 181, poz. 1777 oraz z 2004 r. Nr 219, poz. 2227), wydane na podstawie art. 73a ust. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.), obowiązującej do dnia 31 grudnia 2011 r.

Regulacje zamieszczone w powołanej ustawie, w tym delegacja do wydania projektowanego rozporządzenia, różnią się od dotychczasowego stanu prawnego przede wszystkim w dwóch obszarach, co miało istotny wpływ na treść projektowanego aktu. Różnice te polegają na:

- 1) przeniesieniu obowiązku dokonywania zaliczeń z dyrektora okręgowego urzędu górniczego na kierownika ruchu zakładu górniczego, którego kompetencje w obecnym stanie prawnym są określone w enumeratywnie określonych przypadkach; zrezygnowano zatem w tym zakresie z konieczności wszczynania postępowań administracyjnych, co będzie miało wpływ na odbiurokratyzowanie działalności gospodarczej;
- 2) modyfikacji katalogu zagrożeń naturalnych, które podlegają obowiązkowi klasyfikowania (pominięto zagrożenie działaniem pyłów szkodliwych dla zdrowia, a uwzględniono zagrożenie klimatyczne oraz zagrożenie osuwiskowe).

Poza zmianami wynikającymi z obowiązku dostosowania projektowanej regulacji do rozwiązań o charakterze ustawowym, zaproponowano również odmienną budowę całego aktu, rezygnując z rozbudowanego „słowniczka” (który często obejmował pojęcia użyte tylko raz w rozporządzeniu) na rzecz wprowadzania tzw. skrótów w tekście projektu, co zapewni jego czytelność. Ponadto dostosowano sposób oznaczania niektórych kategorii i klas zagrożeń do przepisów w sprawie prowadzenia ruchu, wydawanych na podstawie art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze (co zostanie utrzymane w przepisach wydanych na podstawie art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze), zastępując wyrazy „pierwsza(y)”, „druga(i)”, „trzecia(i)”, „czwarta(y)” oznaczeniami za pomocą cyfr rzymskich. W praktyce bowiem w zakładach górniczych stosuje się ten drugi sposób oznaczania stopni i kategorii zagrożeń (w przypadku klas używa się wielkich liter).

W zakresie rozwiązań merytorycznych zasadnicze zmiany wprowadzono w rozdziale dotyczącym zagrożenia wyrzutami gazów i skał z uwagi na potrzebę:

- 1) usystematyzowania obowiązujących przepisów, ponieważ dotychczas obowiązujące opracowane zostały dla warunków występujących w kopalniach nieistniejącego Dolnośląskiego Zagłębia Węglowego, w których gazem wyrzutowym był dwutlenek węgla;
- 2) „rozdzielenia” przepisów dla zakładów górniczych wydobywających węgiel kamienny i sól oraz wprowadzenia przepisów dla zakładów górniczych wydobywających rudy miedzi (na podstawie wniosków z prac Komisji do spraw Zagrożenia Wyrzutami Gazów i Skał w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Rudy Metali, powołanej po zdarzeniu zaistniałym w dniu 6 września 2009 r. w KGHM Polska Miedź S.A. Oddział Zakłady Górnicze „Rudna”);
- 3) uwzględnienia wniosków z prac Komisji powołanej przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego dla zbadania przyczyn i okoliczności wyrzutu metanu i skał oraz wypadku zbiorowego zaistniałego w dniu 22 listopada 2005 r. w Kopalni Węgla Kamiennego „Zofiówka”.

Z kolei w rozdziałach dotyczących zagrożeń: wybuchem pyłu węglowego, wodnego, erupcyjnego i siarkowodorowego zmieniono bądź rozszerzono warunki, na podstawie których kierownik ruchu zakładu górniczego będzie zaliczał te zagrożenia do odpowiednich stopni, kategorii lub klas. Propozycje te uwzględniają doświadczenia w stosowaniu przepisów dotychczasowego rozporządzenia. W zakresie zagrożenia tapaniami zapewniono precyzyjne rozróżnienie stanów faktycznych, stanowiących podstawę dokonania zaliczenia, co spowodowało zastąpienie dotychczasowej trójstopniowej klasyfikacji klasyfikacją dwustopniową i wprowadzenie odpowiedniego przepisu dostosowującego. Natomiast w rozdziale dotyczącym zagrożenia wodnego przyjęto, że zaliczenie powinno dotyczyć nie tylko złóż lub ich części, ale także otaczającego ich górotworu w granicach obszaru górniczego. Uznano także za zasadne przyjęcie odrębnej klasyfikacji zagrożenia wodnego dla wyrobisk lub ich części w zakładach prowadzących działalność określoną art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze.

Przyjęto jednocześnie, że istniejący zakres kompetencji rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego (zagrożenia: tapaniami, metanowego, wyrzutami gazów i skał lub wybuchem pyłu węglowego) jest wystarczający. Ze względu na konieczność określenia dokumentacji, w oparciu o którą dokonuje się zaliczeń, w przypadku każdego z normowanych zagrożeń naturalnych, w których zaliczeń dokonywał dotychczas właściwy organ nadzoru górniczego, dokumentacja ta zastąpiła dokumentację przedkładaną temu organowi razem z wnioskiem o wszczęcie postępowania administracyjnego. W przypadkach, w których utrzymano kompetencję kierownika ruchu zakładu górniczego, konieczne było natomiast określenie elementów tej dokumentacji.

W związku z faktem innego ukształtowania delegacji do wydania rozporządzenia, przepisy dotyczące:

- 1) ustalania granic pola metanowego w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny,
- 2) zaliczania wyrobisk górniczych w polach metanowych w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny do: wyrobisk niezagrożonych wybuchem metanu, stanowiących wyrobiska ze stopniem „a” niebezpieczeństwa wybuchu metanu, wyrobisk ze stopniem „b” niebezpieczeństwa wybuchu metanu lub wyrobisk ze stopniem „c” niebezpieczeństwa wybuchu metanu

— dotychczas ujęte w § 10 i § 12 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 czerwca 2002 r. w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych, zostaną przeniesione do rozporządzenia wydanego przez ministra właściwego do spraw gospodarki na podstawie art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze, dotyczącego podziemnych zakładów górniczych wydobywających węgiel kamienny. Konieczne było zatem ujęcie w projekcie rozporządzenia odpowiedniego przepisu przejściowego, utrzymującego w mocy dotychczasowe rozstrzygnięcia kierownika ruchu zakładu górniczego oraz umożliwiającego dokonywanie zmian tych rozstrzygnięć.

Projektowane rozporządzenie wejdzie w życie równocześnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze, tj. z dniem 1 stycznia 2012 r.

Projekt zostanie umieszczony na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska, stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z 2009 r. Nr 42, poz. 337 oraz z 2011 r. Nr 106, poz. 622), w celu umożliwienia zgłoszenia, w trybie art. 7 tej ustawy, zainteresowania pracami nad przedmiotowym projektem rozporządzenia.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597) i w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji Komisji Europejskiej.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowany akt normatywny

Przepisy zawarte w projekcie rozporządzenia oddziałują w szczególności na:

- 1) przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie wydobywania kopalin ze złóż;
- 2) kierowników ruchu zakładów górniczych, zaliczających złoża, pokłady, wyrobiska, ich części oraz inne przestrzenie w zakładach górniczych do poszczególnych stopni, kategorii lub klas zagrożeń naturalnych;
- 3) organy nadzoru górniczego, sprawujące nadzór nad ruchem zakładów górniczych;
- 4) rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego, specjalizujących się w zakresie zagrożeń: tapaniami, metanowego, wyrzutami gazów i skał lub wybuchem pyłu węglowego.

2. Konsultacje społeczne

Projekt zostanie rozesłany do:

- 1) reprezentatywnych organizacji związkowych oraz reprezentatywnych organizacji pracodawców w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080, z późn. zm.), tj. do:
  - a) Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” — w tym do Komisji Krajowej, Sekretariatu Górnictwa i Energetyki oraz Sekcji Krajowej Geologiczno-Wiertniczej,
  - b) Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych, w tym do zrzeszonych w tym podmiocie górniczych struktur związkowych: Związku Zawodowego Górników w Polsce, Związku Zawodowego Ratowników Górniczych w Polsce, Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Miedziowego, Związku Zawodowego Pracowników Dołowych, Związku Zawodowego Maszynistów Wyciągowych Kopalń w Polsce, Porozumienia Związków Zawodowych Górnictwa, Związku Zawodowego Pracowników Zakładów Przeróbki Mechanicznej Węgla w Polsce „Przeróbka”, Związku Zawodowego Jedności Górniczej, Związku Zawodowego Pracowników Technicznych i Administracji „Dozór” KGHM Polska Miedź S.A., Federacji Związków Zawodowych Górnictwa Węgla Brunatnego, Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa,
  - c) Forum Związków Zawodowych, w tym do zrzeszonej w tym podmiocie górniczej struktury związkowej: Porozumienia Związków Zawodowych „KADRA”,
  - d) Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej,
  - e) Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”,
  - f) Business Centre Club — Związku Pracodawców,
  - g) Związku Rzemiosła Polskiego;
- 2) Komisji Krajowej Wolnego Związku Zawodowego „Sierpień 80”;
- 3) Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność 80”;
- 4) Związku Zawodowego „Kontra”;
- 5) Marszałków Województw;
- 6) Stowarzyszenia Gmin Górniczych w Polsce;
- 7) Związku Gmin Zagłębia Miedziowego;
- 8) Forum Przemysłu Wydobywczego;
- 9) Porozumienia Pracodawców Przemysłu Wydobywczego (Związku Pracodawców Górnictwa Węgla Kamiennego);

- 10) Związku Pracodawców Polska Miedź;
- 11) Polskiego Stowarzyszenia Górnictwa Solnego;
- 12) Związku Pracodawców Porozumienie Producentów Węgla Brunatnego;
- 13) Polskiego Związku Producentów Kruszyw;
- 14) Stowarzyszenia Kopalń Odkrywkowych;
- 15) Stowarzyszenia Producentów Cementu;
- 16) Regionalnego Stowarzyszenia Przedsiębiorców Wydobywających Kopalinę Pospolite;
- 17) Stowarzyszenia Kierowników Ruchu Zakładów Górniczych;
- 18) Krajowego Związku Pracodawców Branży Geologicznej;
- 19) Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie;
- 20) Politechniki Śląskiej;
- 21) Politechniki Wrocławskiej;
- 22) Uniwersytetu Śląskiego — Wydziału Nauk o Ziemi;
- 23) Głównego Instytutu Górnictwa;
- 24) Polskiej Akademii Nauk — Instytutu Geofizyki oraz Instytutu Mechaniki Górnotworu;
- 25) Centralnego Instytutu Ochrony Pracy — Państwowego Instytutu Badawczego;
- 26) Państwowego Instytutu Geologicznego — Państwowego Instytutu Badawczego;
- 27) Instytutu Nafty i Gazu;
- 28) Instytutu Techniki Górniczej KOMAG;
- 29) Instytutu Technik Innowacyjnych EMAG;
- 30) „Poltegor-Instytut” Instytutu Górnictwa Odkrywkowego;
- 31) Instytutu Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego;
- 32) podmiotów zawodowo trudniących się wykonywaniem czynności w zakresie ratownictwa górniczego oraz innych jednostek ratownictwa górniczego: Centralnej Stacji Ratownictwa Górniczego S.A. w Bytomiu, Jednostki Ratownictwa Górniczo-Hutniczego w Lubinie, Ratowniczej Stacji Górnictwa Otworowego w Krakowie (Oddziału Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A.) oraz Jednostki Ratownictwa Górniczego sp. z o.o. w Tarnobrzegu;
- 33) Krajowej Izby Gospodarczej;
- 34) Górniczej Izby Przemysłowo-Handlowej;
- 35) Zarządu Głównego Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa;
- 36) Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego i Gazowniczego;
- 37) Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby BHP;
- 38) Stowarzyszenia Geodetów Polskich;
- 39) Polskiego Towarzystwa Geologicznego;
- 40) Naczelnej Organizacji Technicznej;
- 41) Bractwa Gwarków Związku Górnosląskiego;
- 42) Polskiej Izby Gospodarczej „Ekorozwój”;
- 43) Forum Odbiorców Energii Elektrycznej i Gazu.

Ponadto, stosownie do art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 90, poz. 759), projekt zostanie skierowany do zaopiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Omówienie wyników konsultacji społecznych zostanie dokonane w wersji projektu kierowanej do uzgodnień międzyresortowych.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Nie przewiduje się oddziaływania projektowanego rozporządzenia w powyższym zakresie. Konsekwencją ustawy jest odbiurokratyzowanie działalności gospodarczej, a tym samym obniżenie kosztów funkcjonowania administracji rządowej.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Nie przewiduje się oddziaływania projektowanego rozporządzenia w powyższym zakresie.

5. Wpływ regulacji na bezpieczeństwo powszechne i bezpieczeństwo osób zatrudnionych w ruchu zakładów górniczych oraz stan środowiska

Rozwiązania zawarte w projekcie podwyższą poziom bezpieczeństwa w omawianym zakresie. Uwzględniają bowiem najnowsze doświadczenia w prowadzeniu eksploatacji poszczególnych rodzajów kopalin w poszczególnych rodzajach górnictwa (podziemnym, odkrywkowym oraz otworowym).

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Projektowane rozporządzenie, w ślad za ustawą, w której rezygnuje się z wydawania decyzji administracyjnych przez organy nadzoru górniczego, przyczyni się do odbiurokratyzowania działalności gospodarczej.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Nie przewiduje się oddziaływania projektowanego rozporządzenia w powyższym zakresie.

8. Źródła finansowania projektowanych rozwiązań

Projektowana regulacja nie wymaga pozyskiwania dodatkowych źródeł finansowania.

WSTĘPNA OPINIA O ZGODNOŚCI PROJEKTU Z PRAWEM UNII EUROPEJSKIEJ

Na podstawie § 10 ust. 7 uchwały nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. — Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.) przedstawia się następującą opinię:

Projektowana regulacja ma na celu uregulowanie szczegółowych zagadnień dotyczących zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych. Rozwiązania te mają charakter służebny wobec krajowych przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie, które wdrażają w zakresie swojej regulacji:

- 1) dyrektywę 92/91/EWG z dnia 3 listopada 1992 r. dotyczącą minimalnych wymagań mających na celu poprawę warunków bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi (jedenasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 348 z 28.11.1992, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 118, z późn. zm.);
- 2) dyrektywę 92/104/EWG z dnia 3 grudnia 1992 r. w sprawie minimalnych wymagań w zakresie poprawy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników odkrywkowego i podziemnego przemysłu wydobywczego (dwunasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 404 z 31.12.1992, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 134, z późn. zm.).

Jednakże w art. 4 pierwszej z wymienionych dyrektyw, dotyczącym „ochrony przeciwpożarowej, ochrony przed wybuchami oraz atmosferą zagrażającą zdrowiu” przewidziano, że „pracodawca podejmuje stosowne dla przedsiębiorstwa działania i środki ostrożności, by zapobiec powstawaniu i rozszerzaniu się pożarów i eksplozji, a także by je rozpoznawać i zwalczać oraz by zapobiec występowaniu gazów wybuchowych i/lub szkodliwych dla zdrowia”. Natomiast w drugiej z wymienionych dyrektyw przewidziano, w załączniku w części A („wspólne minimalne wymagania stosowane w odniesieniu do odkrywkowego i podziemnego przemysłu wydobywczego i instalacji pomocniczych stosowanych na powierzchni”) w pkt 4.1.1 zdanie pierwsze, dotyczącym „ochrony przed zagrożeniem wybuchami, szkodliwą atmosferą i pożarem”, że „należy podjąć odpowiednie środki w celu oceny obecności w powietrzu szkodliwych i/lub potencjalnie wybuchowych substancji i określenia stężenia tych substancji”, a w załączniku w części C („szczególne minimalne wymagania stosowane w odniesieniu do podziemnego przemysłu wydobywczego”) w pkt 10.2, dotyczącym „wyrzutów gazu, tąpnięć i wdarć wody”, że „należy podjąć środki mające na celu określenie stref zagrożenia, ochrony pracowników w wyrobiskach zbliżających się lub znajdujących się w tych strefach oraz kontrolę zagrożenia”. Tym samym, zarówno art. 118 (w związku z art. 117 pkt 1, nakładającym na przedsiębiorcę obowiązek rozpoznawania zagrożeń związanych z ruchem zakładu górniczego i podejmowania środków zmierzających do zapobiegania i usuwania tych zagrożeń) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze, jak i projektowane rozporządzenie, regulując problematykę związaną z zaliczaniem przestrzeni w zakładach górniczych m.in. do: odpowiednich stopni zagrożenia tąpnięciami (rozdział 2), odpowiednich kategorii zagrożenia metanowego (rozdział 3), odpowiednich kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał (rozdział 4), odpowiednich klas zagrożenia wybuchem pyłu węglowego (rozdział 5), odpowiednich stopni zagrożenia wodnego (rozdział 7, w części dotyczącej górnictwa podziemnego), odpowiednich klas zagrożenia erupcyjnego (rozdział 9) oraz odpowiednich kategorii zagrożenia siarkowodorowego (rozdział 10), ma na celu wdrożenie przepisów prawa Unii Europejskiej.

W konkluzji należy stwierdzić, że projekt rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.